

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ

สรุปวิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่ทำให้ผู้ต้องขังเข้าร่วมกลุ่มกันอย่างไม่เป็นทางการนี้ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ ผู้ศึกษากำหนดให้เรือนจำกลางสมุทรปราการเป็นหน่วยงานในการศึกษาครั้งนี้ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

1. ปัจจัยที่เป็นภูมิหลังของผู้ต้องขังแต่ละคนประกอบด้วย

- 1.1 ภูมิหลังโดยทั่วไปของผู้ต้องขังในเรื่อง อายุ การศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพเดิม
- 1.2 ภูมิหลังที่เกี่ยวกับการต้องโทษของผู้ต้องขังในเรื่อง ประเภทคดี ระยะเวลาการต้องโทษ ประวัติการต้องโทษ กิจกรรมที่เรือนจำมอบหมายให้รับผิดชอบ

2. ปัจจัยที่เป็นปรากฏการณ์ ซึ่งเกิดขึ้นภายในเรือนจำเนื่องจากการปฏิบัติงานควบคุมกักขังผู้ต้องขัง ประกอบด้วย

- 2.1 อุปสรรคที่เกิดขึ้น เมื่อผู้ต้องขังต้องการนำปัจจัยการดำรงชีพที่จำเป็นต่อร่างกาย คืออาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม สิ่งของเครื่องใช้ เช่น สบู่ ยาสีฟัน แปรงสีฟัน ฟัน ผงซักฟอก และยารักษาโรค เข้ามาใช้ในเรือนจำ
- 2.2 เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเนื่องจากผู้ต้องขังมีความต้องการทางเพศและระบายออกทางเพศ ประกอบด้วย ความรู้สึกละต้องการทางเพศ การร่วมเพศกับผู้ต้องขังที่เป็นกะเทย การร่วมเพศกับชายที่ไม่เป็นกะเทยการสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง
- 2.3 เหตุการณ์รุนแรงที่เกิดขึ้นภายในเรือนจำ คือ เหตุการณ์ผู้ต้องขังข่มขืนกัน ผู้ต้องขังทำร้ายกัน ผู้ต้องขังขโมยทรัพย์สินกัน ผู้ต้องขังหลอกหลวงเอาทรัพย์สินกัน
- 2.4 เหตุการณ์ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังกับเจ้าพนักงานเรือนจำ ประกอบด้วย การแสดงความเคารพต่อเจ้าพนักงาน การปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าพนักงาน การปฏิบัติตนเมื่ออยู่ต่อหน้าเจ้าพนักงานและการใช้คำเรียกเจ้าพนักงาน

3. ปัจจัยที่เป็นความต้องการทางด้านร่างกายของผู้ต้องขัง ในเรื่องความต้องการปัจจัย

การดำรงชีพที่จำเป็นต่อร่างกายในเรื่อง อาหารที่ชอบ ซึ่งแตกต่างจากเรือนจำจัดให้ เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค สิ่งของเครื่องใช้ เช่น สบู่ ยาสีฟัน แปรงสีฟัน ผงซักฟอก ฯลฯ

4. ปัจจัยที่เป็นความต้องการทางจิตใจของผู้ต้องขังในเรื่อง

ก. ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยขณะดำรงชีพ คือ ความเป็นอิสระจากความรู้สึกกลัวเหตุการณ์รุนแรงที่เกิดขึ้นภายในเรือนจำ คือ เป็นอิสระจากความกลัวถูกข่มขืน กลัวถูกทำร้าย กลัวถูกผู้อื่นขโมยทรัพย์สิน กลัวผู้อื่นหลอกหลวงเอาทรัพย์สิน

ข. ความต้องการความรัก เป็นที่ยอมรับจากผู้อื่น เพื่อให้เกิดความผ่อนคลายจากความรู้สึกอึดอัดเนื่องจากถูกบังคับให้อยู่แต่ภายในเรือนจำ และต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ คำสั่งของเจ้าพนักงานอย่างเคร่งครัด

ผู้ศึกษาคาดว่าปัจจัยทั้งหมดคงได้กล่าวมาจะมีส่วนเกี่ยวข้องทำให้ผู้ต้องขังเข้าร่วมกลุ่มกัน

5. ปัจจัยที่ทำให้ผู้ต้องขังเข้าร่วมกลุ่มกันอย่างไม่เป็นทางการ

การศึกษาถึงปัจจัยดังกล่าวนี้ เป็นการศึกษาถึงการเข้าร่วมกลุ่มของผู้ต้องขัง ด้วยความสมัครใจ โดยที่ทางการเรือนจำไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วย ซึ่งการเข้าไปรวมกลุ่มกันนั้น เพื่อจะสนองตอบต่อความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจของผู้ต้องขังเองและจะเกิดขึ้นเมื่อปรากฏเหตุการณ์ที่ทำให้เขาเกิดความต้องการสิ่งเหล่านั้น

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการศึกษาโดยกำหนดเหตุการณ์ ซึ่งคาดว่าจะทำให้เกิดความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจต่อผู้ต้องขัง จำนวน 10 เหตุการณ์ คือ

1. เหตุการณ์ที่เกิดจากความต้องการด้านร่างกาย ประกอบด้วย

1.1 ต้องการอาหารที่ชอบ

1.2 ต้องการเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม

1.3 ต้องการยารักษาโรค

1.4 ต้องการสิ่งของเครื่องใช้ เช่น สมู๋ ยาสีฟัน แปรงสีฟัน

2. เหตุการณ์ที่เป็นความต้องการด้านจิตใจ ประกอบด้วย

2.1 ต้องการผู้ปกป้องคุ้มครองจากการถูกข่มขืน

2.2 ต้องการผู้ปกป้องคุ้มครองจากการถูกทำร้าย

2.3 ต้องการผู้ช่วยปกป้องคุ้มครองทรัพย์สินจากการถูกขโมย

2.4 ต้องการผู้ช่วยปกป้องคุ้มครองจากการถูกผู้อื่นหลอกหลวงเอาทรัพย์สิน

2.5 ต้องการผู้ช่วยคลายจากความอึดอัด กังวลใจจากการถูกบังคับ ให้อยู่แต่ในเรือนจำ

2.6 ต้องการผู้ปรับทุกข์ระบายความในใจจากการที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งเจ้า

พนักงานและกฎระเบียบของเรือนจำอย่างเคร่งครัด

การศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังเหล่านั้นเข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อนแล้วหรือไม่ ผู้ศึกษาได้กำหนดเกณฑ์เพื่อดำเนินการศึกษาว่า หากผู้ต้องขังมีความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจแล้วเข้าไปหาเพื่อนเพื่อตอบสนองความต้องการมากเกินกว่า 3 เหตุการณ์แล้ว แสดงว่าผู้ต้องขังนั้นมีความคุ้นเคยสนิทสนมกับเพื่อนเข้าจึงเป็นผู้ที่เข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อนแล้ว

การศึกษานี้ ผู้ศึกษาได้ตั้งสมมติฐานเพื่อการศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1. ปัจจัยที่เป็นภูมิหลังโดยทั่วไปของผู้ต้องขัง ได้แก่ อายุ การศึกษา สถานภาพการสมรส อาชีพเดิม มีความสัมพันธ์การเข้าร่วมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการของผู้ต้อง
2. ปัจจัยที่เป็นภูมิหลังเกี่ยวกับการต้องโทษของผู้ต้องขัง ได้แก่ ประเภทคดี ระยะเวลาต้องโทษ ประวัติการต้องโทษ ภาระหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากเรือนจำ มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการของผู้ต้องขัง
3. ความต้องการทางด้านร่างกายเรื่องความต้องการปัจจัยการดำรงชีพที่จำเป็นต่อร่างกาย คือ อาหาร เสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค สิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็น เช่น แปรงสีฟัน ผงซักฟอก มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการของผู้ต้องขัง
4. ความต้องการด้านจิตใจในเรื่องความเป็นอิสระจากความกลัวเหตุการณ์รุนแรงที่เกิดขึ้นภายในเรือนจำ คือ ความกลัวการถูกข่มขืน กลัวถูกผู้อื่นทำร้าย กลัวผู้อื่นขโมยทรัพย์สิน กลัวผู้อื่นหลอกหลวงเอาทรัพย์สิน และความต้องการด้านจิตใจในเรื่อง ต้องการความรัก เป็นที่ยอมรับจากบุคคลอื่น เพื่อผ่อนคลายจากภาวะความอึดอัดกังวลใจ จากการถูกบังคับไว้ให้อยู่แต่ในเรือนจำ ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานและกฎระเบียบของเรือนจำอย่างเคร่งครัด

ความต้องการด้านจิตใจตามที่กล่าวมา มีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการของผู้ต้องขัง

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติได้ดำเนินการ 3 ลักษณะคือ

1. วิเคราะห์ข้อมูลภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นภายในเรือนจำ และข้อมูลที่เป็นความต้องการด้านร่างกายและจิตใจของผู้ต้องขัง โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรต้นด้วย F-Test (Anova)
3. วิเคราะห์ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) วิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

อภิปรายผลการศึกษา

1. ข้อมูลที่เป็นภูมิหลังโดยทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากจะเป็นผู้ที่มีอายุระหว่าง 18-30 ปี ยังอยู่เป็นโสด ไม่เคยแต่งงานมีครอบครัวมาก่อน มีอาชีพรับจ้าง ใช้แรงงานมากที่สุด มีระดับการศึกษาต่ำ คือ ส่วนมากจะจบการศึกษาเพียงชั้นประถมศึกษาเท่านั้น มีผู้ที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพียง 4 คน

2. ข้อมูลที่เป็นภูมิหลังเกี่ยวกับการต้องโทษของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากต้องโทษครั้งนี้เป็นครั้งแรก มีกำหนดระยะเวลาต้องโทษ ไม่สูงนัก คือ 1-2 ปีเท่านั้น และเป็นผู้กระทำความผิดในคดีประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์ เช่น ปล้นทรัพย์ ลักทรัพย์ วิว่งราวทรัพย์ เป็นต้น ขณะต้องโทษอยู่ในเรือนจำนั้น ได้รับมอบหมายให้ทำงานในหน่วยงานใช้แรงงานรับจ้างมากที่สุด

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า ผู้ต้องขังกลุ่มตัวอย่างส่วนมากเป็นผู้ที่อยู่ในวัยหนุ่มมีร่างกายแข็งแรง อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ และยังคงอยู่เป็นโสด มีกำหนดระยะเวลาต้องโทษ ไม่นาน ซึ่งอาจจะไม่มีความวิตกกังวลเรื่องครอบครัวและระยะเวลาต้องโทษมากนัก ดังนั้น เมื่อสำรวจถึงความต้องการทางเพศ จึงพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการทางเพศสูง และเมื่อถูกปิดกั้นด้วยกฎระเบียบของเรือนจำ จึงทำให้พวกเขาแสวงหาวิธีการระบายออกทางเพศด้วยรูปแบบต่าง ๆ จากการสำรวจพบว่า การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเองเป็นวิธีที่นิยมมากที่สุด ส่วนวิธีการระบายออกทางเพศที่อาจเป็นสาเหตุทำให้กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมเข้าหากลุ่ม เนื่องจากไม่สามารถปฏิบัติได้โดยตนเอง ก็มีปรากฏอยู่ภายในเรือนจำ เช่น การร่วมเพศกับกะเทยและชายที่ไม่ใช่กะเทย มีบางพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความวิปริตทางจิตใจ และมักไม่ปรากฏอยู่ในสังคมภายในโดยทั่วไป เกิดขึ้นภายในเรือนจำด้วย เช่น การร่วมเพศกับชายที่ไม่ใช่กะเทยและการข่มขืนชายเพศเดียวกัน เป็นต้น

ผลการศึกษาที่สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อรรถพ สุจริตพันธ์ (2533,160) เรื่องทัศนคติของบุคคลที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมต่อการนำวิธีการควบคุมผู้กระทำความผิด โดยใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ซึ่งระบุว่า การต้องโทษโดยวิธีจำคุกเป็นวิธีการที่รุนแรง จึงจะมีผลเสียต่อร่างกายและจิตใจของผู้กระทำความผิด

เมื่อวิเคราะห์ถึงระดับการศึกษาของผู้ต้องขังกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนมากเป็นผู้ที่มีการศึกษาค่ำ คือ มีความรู้เพียงชั้นประถมศึกษา นอกนั้นยังมีบางส่วนที่ไม่จบชั้นประถมศึกษา เพราะความที่มีการศึกษาค่ำจึงทำให้เขาขาดความรู้ ขาดทักษะที่จะนำไปประกอบอาชีพการงาน จึงเป็นบุคคลที่ไม่เขลาเบาปัญญา มีข้อจำกัดอย่างมากทั้งในด้านการควบคุมอารมณ์และความใคร่ครองอย่างมีเหตุผล จึงมักจะกระทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความขาดสติ มูลเหตุเหล่านี้ทำให้เขาประสบปัญหาหลายประการในการดำเนินชีวิต จนต้องกระทำความผิดต่อกฎเกณฑ์ของสังคม กลุ่มตัวอย่างส่วนมากประกอบอาชีพรับจ้างใช้แรงงาน ซึ่งเป็นอาชีพที่ไม่ใช้ทักษะหรือความรู้ความชำนาญใดเป็นพิเศษ เมื่อ

ปฏิบัติงาน จึงมีรายได้ต่ำมีความยากจน และประสบปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากความยากจนอีกหลายประการ ดังเช่น ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมักเป็นผู้กระทำผิดคดีประเภทประทุษร้ายต่อทรัพย์ เช่น ปล้นทรัพย์, ลักทรัพย์ ฯลฯ เป็นต้น ซึ่งการกระทำผิดดังกล่าวแสดงถึงความต้องการจะแสดงหาสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีพที่เขาขาดแคลนไปนั่นเอง นอกจากนี้

ยังพบอีกว่าขณะถูกควบคุมอยู่ในเรือนจำ กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีความต้องการสิ่งของที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ เช่น เสื้อผ้า สิ่งของเครื่องใช้ เช่น สบู่ ยาสีฟัน ฯลฯ จากภาวะเหล่านี้จึงทำให้เกิดเหตุการณ์ขโมยทรัพย์สิน หรือหลอกหลวงเอาทรัพย์สินขึ้นภายในเรือนจำ

เมื่อศึกษาถึงภาระหน้าที่ซึ่งเรือนจำมอบหมายให้ปฏิบัติได้พบว่าผู้ต้องขังส่วนมากได้รับมอบหมายจากเรือนจำให้ปฏิบัติในหน่วยงานแรงงานรับจ้าง ซึ่งเป็นงานที่มีเป้าหมายให้รู้จักการทำงาน และฝึกฝนให้เกิดความรับผิดชอบ รวมทั้งเพื่อเป็นผลดีต่อการรักษาความสงบเรียบร้อยของเรือนจำ แต่งานดังกล่าวไม่ได้พัฒนาทักษะให้ผู้ต้องขังเป็นผู้ต้องขังเป็นผู้มีความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพ จึงมักไม่มีวิชาใดคิดตัวออกเป็นพิเศษเมื่อพ้นโทษ เหตุที่เป็นดังกล่าวนี้ ส่วนหนึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าผู้ต้องขังส่วนมากมีกำหนดระยะเวลาต้องโทษสั้น เรือนจำไม่สามารถฝึกวิชาชีพอื่นใดให้ได้มากนัก เพราะจะพ้นโทษออกไปก่อนที่การฝึกอบรมวิชาชีพจะสัมฤทธิ์ผล รวมทั้งการฝึกอบรมวิชาชีพต่าง ๆ ภายในเรือนจำยังมีอยู่จำกัด ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการขาดแคลนบุคลากรและงบประมาณของกรมราชทัณฑ์เอง

3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่เป็นปรากฏการณ์ซึ่งเกิดขึ้นภายในเรือนจำ เนื่องจากการปฏิบัติงานควบคุม กักขัง ผู้ต้องขัง ซึ่งผู้ศึกษาคาดว่าจะปรากฏอยู่ในสังคมเรือนจำ คือ

- 3.1 ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นเมื่อผู้ต้องขังต้องการนำปัจจัยการดำรงชีพที่จำเป็นต่อร่างกายเข้ามาใช้ภายในเรือนจำ
- 3.2 เหตุการณ์ที่แสดงออกถึงความต้องการทางเพศและการระบายออกทางเพศของผู้ต้องขัง
- 3.4 เหตุการณ์ที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังและเจ้าพนักงานเรือนจำ

จากการพิจารณาถึงผลการศึกษาพบว่า มีปรากฏการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้นภายในเรือนจำครบทุกอย่าง แต่มีระดับการเกิดแตกต่างกันคือ ผู้ต้องขังส่วนมากเห็นว่าการปฏิบัติงานของเรือนจำทำให้การนำปัจจัยการดำรงชีพที่จำเป็นต่อร่างกายเข้ามาใช้ภายในเรือนจำได้ยาก โดยเฉพาะการนำยา รักษาโรคเข้ามา ทำได้ยากมาก ส่วนการนำปัจจัยอื่น ๆ เช่น อาหาร เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม สิ่งของเครื่องใช้ เช่น ผงซักฟอก ยาสีฟัน ฯลฯ กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าทำได้ยากเพียงเล็กน้อย

เมื่อพิจารณาถึงผลการศึกษาในเรื่องความต้องการทางเพศและการระบายออกทางเพศของผู้ต้องขังพบว่า เหตุการณ์ต่าง ๆ ตามที่ผู้ศึกษาคาดว่าจะเกิดขึ้นภายในเรือนจำ มีปรากฏอยู่จริง

ตามทุกเหตุการณ์ โดยพบว่ามีเหตุการณ์ผู้ต้องขังสำเร็จความใคร่ด้วยตัวเองมากที่สุด นอกนั้นมี เหตุการณ์ผู้ต้องขังร่วมเพศกับกะเทยและชายที่ไม่ใช่กะเทย ส่วนเหตุการณ์ผู้ต้องขังข่มขืนกันนั้น การศึกษาพบว่าผู้ต้องขังส่วนมากเห็นว่ามียูเอเพียงเล็กน้อย

เหตุการณ์รุนแรงที่เกิดขึ้นภายในเรือนจำพบว่า ผู้ต้องขังส่วนมากเห็นว่ามีเหตุการณ์ต่าง ๆ คือ การข่มขืน การขโมยทรัพย์สินสิ่งของ การหลอกลวงเพื่อเอาทรัพย์สินสิ่งของ และการทำร้ายร่างกายกันเกิดขึ้นภายในเรือนจำ แต่เหตุการณ์ดังกล่าวมีเพียงเล็กน้อยเท่านั้น

เมื่อพิจารณาถึงเหตุการณ์ทั้งหมดที่เกิดขึ้นภายในเรือนจำตามที่กล่าวมา จึงกล่าวได้ว่า เหตุการณ์เหล่านั้นเป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อจะสนองตอบต่อความต้องการสิ่งที่เขาขาดแคลนไปจากการปฏิบัติงานควบคุมกักขังผู้ต้องขัง เช่น การข่มขืนชายเพศเดียวกัน การหลอกลวงเพื่อเอาประโยชน์ทรัพย์สิน เป็นต้น เหตุการณ์ในด้านลบเหล่านี้ผู้ต้องขังส่วนมากได้รับรู้ จึงอาจทำให้เกิดการเลียนแบบและเป็นสาเหตุแห่งการกระทำผิดในโอกาสต่อไปได้ ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของพัฒนา พัวพัฒน์กุล เรื่อง ทักษะของเจ้าพนักงานเรือนจำคือผู้ต้องขัง ศึกษาเฉพาะกรณีเรือนจำที่มีความมั่นคงสูงในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษาพบว่าเจ้าพนักงานเรือนจำมีทักษะว่าสาเหตุการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการได้รับประสบการณ์ด้านลบจากชีวิตในเรือนจำ เช่น การเอาไรด์เอาเปรียบเห็นแก่ตัว และการใช้เล่ห์เหลี่ยม กลโกงต่อกันระหว่างผู้ต้องขัง เป็นต้น

ในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังและเจ้าพนักงาน ผลการศึกษาคั้งนี้พบว่า เป็นไปในทางลบ เช่นเดียวกับการศึกษาของพัฒนา พัวพัฒน์กุล กล่าวคือ เจ้าพนักงานเรือนจำส่วนมากจะไม่ให้ความเป็นกันเองกับผู้ต้องขัง และมักจะแสดงตนอยู่เหนือผู้ต้องขัง โดยผู้ต้องขังส่วนมากจะแสดงความเคารพนอบน้อมและปฏิบัติตามคำสั่งด้วยความรวดเร็วเป็นพิเศษ รวมทั้งจะต้องใช้คำเรียกเจ้าพนักงานอย่างขก้องว่าพี่ นาย ซึ่งเป็นการแสดงถึงสถานะที่ต่ำด้อยกว่า เป็นต้น

สรุปได้ว่า การปฏิบัติงานควบคุม กักขัง ผู้ต้องขังของเรือนจำทำให้เกิดอุปสรรคและเหตุการณ์ต่าง ๆ ในด้านลบต่อผู้ต้องขังที่อยู่ภายในเรือนจำ ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจต่อเขาในเวลาต่อมาได้

เมื่อได้พิจารณาถึงผลการศึกษาความต้องการของผู้ต้องขังก็พบว่า ผู้ต้องขังมีความต้องการปัจจัยการดำรงชีพที่จำเป็นต่อร่างกาย คือ อาหารที่ชอบ ซึ่งแตกต่างจากเรือนจำจัดให้ เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และสิ่งของเครื่องใช้ เช่น ผงซักฟอก สบู่ ยาสีฟัน ฯลฯ แต่มีความต้องการในระดับที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ผู้ต้องขังส่วนมากมีความต้องการยารักษาโรคค่อนข้างมาก ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการสำรวจถึงอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ควบคุมกักขังผู้ต้องขังต่อการนำเอาปัจจัยการดำรงชีพเข้ามาใช้ภายในเรือนจำ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนมาก เห็นว่า กฎระเบียบข้อบังคับของเรือนจำทำให้นำยารักษาโรคเข้ามาใช้ภายในเรือนจำได้ยากมาก

นอกจากนี้แล้วยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของอารีลักษณ์ สนิรพพันธุ์ (2531,194) เรื่อง การปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ ว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังของเรือนจำในประเทศไทย และผลการศึกษาของ บุญบา พรหมสุทธิรักษ์ (2527,114) เรื่อง การศึกษาการให้บริการรักษาพยาบาลแก่ผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ ศึกษาเฉพาะกรณีโรงพยาบาลกลางกรมราชทัณฑ์ ซึ่งผลการศึกษาของท่านทั้งสองสรุปได้ว่า เรือนจำในประเทศไทยไม่สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติ ในเรื่องการแพทย์และการรักษาพยาบาล และการบริการด้านการแพทย์ รวมทั้งงบประมาณของกรมราชทัณฑ์ด้านยารักษาโรคอยู่ในเกณฑ์ต่ำ จึงทำให้เกิดการขาดแคลน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาครั้งนี้ในเรื่องภูมิหลังโดยทั่วไปของผู้ต้องขัง ซึ่งพบว่าผู้ต้องขังส่วนมากมีการศึกษาค่ำ ประกอบอาชีพใช้แรงงานรับจ้าง จึงมีฐานะยากจน ขาดแคลน สิ่งเหล่านี้อาจส่งผลให้เกิดภาวะความขาดแคลนและเกิดความต้องการยารักษาโรคอีกทางหนึ่ง

ส่วนความต้องการด้านอื่น ๆ คือ อาหารที่ชอบ ซึ่งแตกต่างจากเรือนจำจัดให้ เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และสิ่งของเครื่องใช้ เช่น สาย ชาติพื้น ฯลฯ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังส่วนมากมีความต้องการสิ่งของเครื่องใช้และเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่มค่อนข้างมากและมาก ส่วนความต้องการอาหารที่เหมือนอย่างภายนอกเรือนจำนั้น พบว่าผู้ต้องขังส่วนมากมีความต้องการเพียงเล็กน้อย และไม่ต้องการเลย ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะเรือนจำได้มีการปรับปรุงสวัสดิการด้านต่าง ๆ ต่อผู้ต้องขัง จึงทำให้คุณภาพของอาหารสำหรับผู้ต้องขังดีขึ้นเขาจึงไม่มีความต้องการสิ่งดังกล่าว

สรุปได้ว่า การปฏิบัติงานควบคุมกักขังของเรือนจำทำให้ผู้ต้องขังเกิดความขาดแคลน และมีความต้องการทางร่างกายในเรื่องปัจจัยการดำรงชีพที่จำเป็นต่อร่างกาย

ส่วนความต้องการด้านจิตใจในเรื่องความต้องการความมั่นคง เป็นอิสระจากความกลัว เหตุการณ์รุนแรงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายในเรือนจำ คือ เหตุการณ์ข่มขืน เหตุการณ์ทำร้ายร่างกาย เหตุการณ์ขโมยทรัพย์สิน และการหลอกลวงเพื่อเอาทรัพย์สิน ผลการศึกษาพบว่าผู้ต้องขังมีความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์รุนแรงที่เกิดขึ้นทุกเหตุการณ์ แต่มีระดับความกลัวแตกต่างกันคือ เหตุการณ์ที่ผู้ต้องขังกลัวมากที่สุดคือ การถูกขโมยทรัพย์สิน รองลงมาคือ การถูกทำร้าย การถูกหลอกลวงเอาทรัพย์สินและการถูกข่มขืน

ความต้องการด้านจิตใจในเรื่องความต้องการความรักเป็นที่ยอมรับจากผู้อื่น ผู้ศึกษาได้สอบถามถึงความรู้สึกอึดอัดกังวลใจจากการถูกบังคับไว้ให้อยู่แต่ภายในเรือนจำและต้องปฏิบัติตามคำสั่ง กฎระเบียบของเรือนจำอย่างเคร่งครัด ซึ่งจะเป็นเหตุทำให้เขาเกิดความต้องการผู้ช่วยให้เกิดความผ่อนคลายจากความรู้สึกดังกล่าว และผู้ที่ปฏิบัติดังนั้นต่อเขาก็คือผู้ที่มีความรักและยอมรับต่อเขาตนเอง ผลการศึกษาพบว่าผู้ต้องขังส่วนมากมีความรู้สึกอึดอัดมาก จากการถูกบังคับไว้ให้อยู่แต่ภายในเรือนจำ และผู้ต้องขังส่วนมากมีความรู้สึกอึดอัดบ้างเล็กน้อย จากกรที่่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งเจ้าพนักงาน และกฎระเบียบของเรือนจำ ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับผลการศึกษาในเรื่องความ

สัมพันธ์ระหว่างผู้ต้องขังกับเจ้าพนักงานเรือนจำ ซึ่งพบว่าเจ้าพนักงานเรือนจำไม่ให้ความสำคัญกันเองกับผู้ต้องขัง และมักจะแสดงคนอยู่เหนือผู้ต้องขัง ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ จึงทำให้ผู้ต้องขังได้รับความอึดอัดกังวลใจจากการที่ถูกบังคับให้อยู่ในเรือนจำ และต้องปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าพนักงานและกฎระเบียบของเรือนจำอย่างเคร่งครัด

สรุปได้ว่า การปฏิบัติงานควบคุมกักขังต่อผู้ต้องขัง ทำให้เขาเกิดความต้องการด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งความต้องการเหล่านี้เป็นสิ่งที่ผู้ศึกษาคาดว่าจะส่งผลให้ผู้ต้องขังเข้าร่วมกลุ่มกัน เพื่อแสวงหาสิ่งสนองตอบต่อความต้องการของเขา

เพื่อจะทราบว่าเมื่อผู้ต้องขังเกิดความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจแล้ว เขาได้เข้าร่วมกลุ่มกันตามที่ ได้คาดหมายไว้หรือไม่ ผู้ศึกษาได้นำสาเหตุแห่งความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจของเขามากำหนดเป็นประเด็นคำถามว่า เมื่อมีเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความความต้องการสิ่งเหล่านี้แล้วเขาจะเข้าไปพบผู้ใดเพื่อสนองตอบต่อความต้องการของเขา คำถามเหล่านั้นประกอบด้วย

1. เมื่อต้องการอาหารที่ชอบ
2. เมื่อต้องการเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม
3. เมื่อต้องการยารักษาโรค
4. เมื่อต้องการสิ่งของเครื่องใช้ เช่น สบู่ ยาสีฟัน แปรงสีฟัน ฯลฯ
5. เมื่อต้องการผู้ปกป้องคุ้มครองจากการถูกข่มขืน
6. เมื่อต้องการผู้ปกป้องคุ้มครองจากการถูกทำร้าย
7. เมื่อต้องการผู้ปกป้องคุ้มครองจากการถูกขโมยทรัพย์สิน
8. เมื่อต้องการผู้ปกป้องคุ้มครองจากการถูกหลอกลวงเอาทรัพย์สิน
9. เมื่อต้องการผู้ช่วยผ่อนคลายความอึดอัดกังวลใจ
10. เมื่อต้องการผู้ปรับทุกข์ระบายความในใจ

เมื่อพิจารณาถึงผลการศึกษาพบว่า หากผู้ต้องขังส่วนมากเกิดความความต้องการสิ่งดังกล่าว เขาจะเข้าไปขอรับความช่วยเหลือจากเพื่อน ซึ่งเขาเห็นว่าเป็นการสะดวกและได้รับความช่วยเหลืออย่างดีที่สุด โดยการเข้าไปขอรับความช่วยเหลือจากเพื่อนมีจำนวนแตกต่างกัน ตามความต้องการเรียงเป็นลำดับได้

ดังนี้

1. เมื่อต้องการผู้ปรับทุกข์ ระบายความในใจ
2. เมื่อต้องการผ่อนคลายจากความรู้สึกอึดอัดเนื่องจากถูกบังคับไว้ให้อยู่แต่ในเรือนจำ
3. เมื่อต้องการสิ่งของเครื่องใช้ เช่น สบู่ ยาสีฟัน แปรงสีฟัน ฯลฯ
4. เมื่อต้องการรับประทานอาหารที่ชอบ ซึ่งแตกต่างจากเรือนจำจัดให้

5. เมื่อต้องการผู้ปกป้องดูแลไม่ให้ผู้อื่นมาหลอกลวงเอาทรัพย์สินและประโยชน์ต่าง ๆ
6. เมื่อต้องการเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม
7. เมื่อต้องการยารักษาโรค
8. เมื่อต้องการผู้ช่วยปกป้องดูแลทรัพย์สิน ไม่ให้ถูกลักขโมย
9. เมื่อต้องการผู้ช่วยปกป้องคุ้มครองไม่ให้ผู้อื่นมาทำร้าย
10. เมื่อต้องการผู้ช่วยปกป้องคุ้มครองจากการถูกข่มขืน

จากการพิจารณาถึงเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้ต้องขังเข้าไปรวมกลุ่มกับเพื่อนตามที่กำหนดขึ้นทั้ง 10 เหตุการณ์ พบว่ามีเพียง 7 เหตุการณ์เท่านั้นที่ทำให้ผู้ต้องขังส่วนมากเข้าไปรวมกลุ่มกันเรียงเป็นลำดับดังนี้

1. เมื่อต้องการปรับทุกข์ ระบายความในใจ ร้อยละ 92.4
2. เมื่อต้องการผู้ช่วยผ่อนคลายความอึดอัดกังวลใจ ร้อยละ 77.6
3. เมื่อต้องการสิ่งของเครื่องใช้ เช่น สบู่ ยาสีฟัน ฯลฯ ร้อยละ 75.2
4. เมื่อต้องการรับประทานอาหารที่ชอบ ร้อยละ 66.4
5. เมื่อต้องการผู้ช่วยปกป้องดูแลไม่ให้ผู้อื่นมาหลอกลวงเอาทรัพย์สิน ร้อยละ 65.7
6. เมื่อต้องการเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม ร้อยละ 64.3
7. เมื่อต้องการยารักษาโรค ร้อยละ 53.8

ส่วนเหตุการณ์อื่น ๆ คือ

1. ต้องการผู้ช่วยปกป้องดูแลทรัพย์สิน
2. ต้องการผู้ช่วยปกป้องดูแลไม่ให้ผู้อื่นมาทำร้าย
3. ต้องการผู้ช่วยปกป้องดูแลไม่ให้ผู้อื่นมาข่มขืน

ความต้องการทั้ง 3 ประการนี้เกิดขึ้น ผู้ต้องขังส่วนมากจะไม่เข้าไปขอรับความช่วยเหลือจากเพื่อน

เมื่อศึกษาถึงจำนวนเหตุการณ์ที่ทำให้ผู้ต้องขังกลุ่มตัวอย่าง แสดงความประสงค์เข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อนตามที่กำหนดขึ้นทั้ง 10 เหตุการณ์ เพื่อพิจารณาว่าผู้ต้องขังกลุ่มตัวอย่างได้เข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อนตามที่ผู้ศึกษาตั้งไว้หรือไม่ ผลการศึกษาพบว่าผู้ต้องขังส่วนใหญ่เข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อนเพราะมีเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ ตั้งแต่ 3 เหตุการณ์ขึ้นไป จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 91.6 เรียงเป็นลำดับดังนี้

1. เข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อน เมื่อปรากฏเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความต้องการ ตั้งแต่ 10 เหตุการณ์ขึ้นไป จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 11.4

2. เข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อน เมื่อปรากฏเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความต้องการ 9 เหตุการณ์
จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 10
  3. เข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อน เมื่อปรากฏเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความต้องการ 8 เหตุการณ์
จำนวน 29 คน ร้อยละ 13.8
  4. เข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อน เมื่อปรากฏเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความต้องการ 7 เหตุการณ์
จำนวน 12 คน ร้อยละ 5.7
  5. เข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อน เมื่อปรากฏเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความต้องการ 6 เหตุการณ์
จำนวน 35 คน ร้อยละ 16.7
  6. เข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อน เมื่อปรากฏเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความต้องการ 5 เหตุการณ์
จำนวน 23 คน ร้อยละ 11
  7. เข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อน เมื่อปรากฏเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความต้องการ 4 เหตุการณ์
จำนวน 27 คน ร้อยละ 12.9
  8. เข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อน เมื่อปรากฏเหตุการณ์ที่ทำให้เกิดความต้องการ 3 เหตุการณ์
จำนวน 21 คน ร้อยละ 10
- ส่วนผู้ต้องขังจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 เป็นผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อน
ตามเกณฑ์ที่ผู้ศึกษาตั้งไว้ จึงถือว่าเขายังไม่ได้เข้าร่วมกลุ่ม
- ผลการศึกษาเรื่องการเข้าร่วมกลุ่มของผู้ต้องขัง จึงสรุปได้ว่า ผู้ต้องขังกลุ่มตัวอย่าง
ส่วนมากเข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อนเพื่อสนองตอบต่อความต้องการทางด้านร่างกายและจิตใจแล้ว
(ตารางที่ 19)

ตารางที่ 19 แสดงจำนวนเหตุการณ์ที่ผู้ต้องขังเข้ากลุ่ม

จำนวนเหตุการณ์	จำนวนคน	ร้อยละ
- ไม่เข้าร่วมกลุ่มจากเหตุการณ์ใด	4	1.9
- เข้าร่วมกลุ่มใน 1 เหตุการณ์	7	3.3
- เข้าร่วมกลุ่มใน 2 เหตุการณ์	7	3.3
- เข้าร่วมกลุ่มใน 3 เหตุการณ์	21	10
- เข้าร่วมกลุ่มใน 4 เหตุการณ์	27	12.9
- เข้าร่วมกลุ่มใน 5 เหตุการณ์	23	11
- เข้าร่วมกลุ่มใน 6 เหตุการณ์	35	16.7
- เข้าร่วมกลุ่มใน 7 เหตุการณ์	12	5.7
- เข้าร่วมกลุ่มใน 8 เหตุการณ์	29	13.8
- เข้าร่วมกลุ่มใน 9 เหตุการณ์	21	10
- เข้าร่วมกลุ่มตั้งแต่ 10 เหตุการณ์ขึ้นไป	24	11.4

เมื่อดำเนินการทดสอบสมมติฐานด้วยวิธีการวิเคราะห์ปัจจัยที่คาดว่าจะมีแนวโน้มสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการของผู้ต้องขัง โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) ผลของการศึกษาพบว่า มีตัวแปรต้นบางตัวเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ตัวแปรต้นที่ ความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในเชิงบวก คือ ระยะเวลาการต้องโทษ
2. ตัวแปรต้นที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามในเชิงลบ คือ ระดับการศึกษาและงานที่เรือนจำมอบหมายให้รับผิดชอบ

ผลจากการวิเคราะห์ทางสถิติอธิบายได้ว่า

ประการแรก ผู้ต้องขังที่มีกำหนดระยะเวลาต้องโทษสูง มีแนวโน้มจะเข้าร่วมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการสูงกว่าผู้ต้องขังกำหนดระยะเวลาการต้องโทษต่ำ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า

ผู้ต้องขัง ซึ่งได้รับการต้องโทษมีกำหนดระยะเวลานาน จะเป็นผู้ที่กระทำผิดด้วยความรุนแรง อุกฉกรรจ์ และกระทำผิดในประเภทคดีอย่างเดียวกัน เช่น ปล้นทรัพย์ หรือชิงทรัพย์ เป็นต้น บุคคลเหล่านี้จึงมักจะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และภูมิหลังที่คล้ายคลึงกัน ซึ่งจากผลการศึกษาในเรื่องภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีความคล้ายคลึงกันหลายประการ เช่น อายุ อาชีพเดิม การศึกษา

ความคล้ายคลึงกันนี้ ทำให้เขาเหล่านั้นสามารถจะพูดคุย ปรับทุกข์ หรือปรึกษาปัญหาต่าง ๆ กัน ได้เป็นอย่างดี ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับแนวคิดของแอดเลอร์ และ โรดแมน (Adler

& Rodman) ในเรื่องปัจจัยที่ทำให้คนเลือกคบหากัน ซึ่งกล่าวว่า คนจะเลือกคบกับผู้ที่เหมือนกับตนเอง และผู้ที่ใกล้ชิด หรือผู้ที่เคยสัมผัสมาก่อน

ประการที่สอง ผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาต่ำมีแนวโน้มจะเข้าร่วมกลุ่มกันอย่างไม่เป็นทางการสูงกว่าผู้ต้องขังที่มีการศึกษาสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการที่มีระดับการศึกษาต่ำ เป็นมูลเหตุของปัญหาหลายประการ ดังเช่น ผู้ที่มีการศึกษาค่ำย่อมประสบกับการความยากจน ขาดแคลนขาดข้อมูล เหตุผลในการดำเนินชีวิตหลายประการ ด้วยเหตุดังกล่าว จึงทำให้มีแนวความคิด ความเชื่อ คล้ายคลึงกันและเป็นปัญหาต่อบุคคลเสมอมา ซึ่งอาจทำให้เขาประสบกับปัญหาชีวิตไม่แตกต่างกันมาก เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นบุคคลเหล่านั้นก็ขาดสติปัญญาที่จะแก้ไข ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม จนเมื่อกลายมาเป็นผู้ที่มีสถานะเดียวกัน คือ นักโทษ ผู้ถูกปฏิเสธจากสังคมจึงทำให้เขาเข้ามาเป็นพวกเดียวกันได้โดยง่าย เพราะการเป็นพวกเดียวกัน จะทำให้เกิดประโยชน์ต่อเขาหลายประการ ทั้งในด้านร่างกายและจิตใจ คือ มีผู้พูดคุยปลุกปลอบใจสามารถปรับทุกข์ ระบายความในใจ ได้อย่างสนิทใจมากกว่า ดังผลการศึกษานี้พบว่า ผู้ต้องขังส่วนมาก ให้เหตุผลในการเข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อนว่า เพื่อต้องการผู้ปรับทุกข์ระบายความในใจ ส่วนประโยชน์ทางด้านร่างกายนั้น จะเกิดขึ้นด้วยการพึ่งพาอาศัยในเรื่องปัจจัย การดำรงชีพภายในกลุ่ม ดังผลการศึกษาพบว่า ผู้ต้องขังกลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลการเข้าร่วมกลุ่มว่าเกิดขึ้นเพราะต้องการปัจจัยการดำรงชีพ คือ อาหารที่ชอบแตกต่างจากเรือนจำจัดให้ เสื้อผ้า เครื่องนุ่มห่ม ยารักษาโรค และสิ่งของเครื่องใช้ เช่น สบู่ ยาสีฟัน ฯลฯ

ประการที่สาม ผู้ต้องขังที่ได้รับมอบหมายให้ทำงานในหน่วยงานใช้แรงงานรับจ้าง แนวโน้มเข้าร่วมกลุ่มกันมากกว่าผู้ต้องขังที่ได้รับมอบหมาย ให้ทำงานในหน่วยงานฝึกวิชาชีพ

เหตุที่เป็นดังกล่าวนี้อาจอธิบายได้ว่า ลักษณะของงานแรงงานรับจ้างนั้น เป็นงานที่ง่ายไม่ต้องใช้ทักษะในการปฏิบัติงานมากนัก ใช้แรงงานของผู้ต้องขังเป็นหลัก มีจุดมุ่งหมายจะฝึกฝนให้ มีความขยันอดทนรู้จักรับผิดชอบ รักการทำงานและเพื่อผลดีคือการปกครอง ควบคุม การคัดเลือกผู้ที่ไปปฏิบัติงานดังกล่าว จึงต้องคำนึงถึงกำหนดระยะเวลาต้องโทษที่ไม่สูงพอจะฝึกอบรมวิชาชีพอื่น ๆ ให้สัมฤทธิ์ผลได้ เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถต่ำ และขาดทักษะในการประกอบวิชาชีพอื่นใดพอจะพัฒนาให้มีความสามารถสูงขึ้นได้ ดังนั้น ในหน่วยงานประเภทดังกล่าวจึงเป็นที่รวมของผู้ที่เหมือนกันทั้งด้านทักษะการปฏิบัติงานและมีความต่ำ เมื่อบุคคลเหล่านี้ได้อยู่ใกล้ชิดกันตลอดเวลาที่ทำงาน เขาจึงสร้างความสัมพันธ์ต่อกันขึ้น ในรูปแบบของการร่วมปรึกษาหารือ ให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหาจากการทำงาน หรือปัญหาอื่น ๆ ดังที่ผลการศึกษารพบว่า ผู้ต้องขังจำนวนมากเข้าไปรวมกลุ่มกับเพื่อนเพื่อต้องการผู้ปรับทุกข์ระบายความในใจ

จากผลการศึกษาดังกล่าวมา ได้พบว่าผู้ต้องขังกลุ่มตัวอย่างในเรือนจำกลางสมุทรปราการส่วนมากเข้าร่วมกับเพื่อนแล้ว โดยที่ทางการเรือนจำไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องแต่อย่างใด ซึ่งผลการทดสอบสมมติฐาน ปรากฏว่า ปัจจัยที่เป็นภูมิหลังโดยทั่วไปในเรื่องระดับการศึกษาและ

ภูมิหลังเกี่ยวกับการต้องโทษ เรื่องกำหนดระยะเวลาต้องโทษ งานที่เรือนจำมอบหมายให้รับผิดชอบมีความสัมพันธ์กับการเข้าร่วมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอธิบายได้ว่า

ผู้ต้องขังส่วนมากมีระดับการศึกษาต่ำมีแนวโน้มเข้าร่วมกลุ่มกับเพื่อนสูงกว่าผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาสูง

ผู้ต้องขังที่ได้รับมอบหมายให้ทำงานในหน่วยงานแรงงานรับจ้าง มีแนวโน้มเข้าร่วมกลุ่มกันสูงกว่าผู้ต้องขังที่ฝึกงานในหน่วยงานฝึกวิชาชีพ

จากผลการศึกษาซึ่งตอบรับสมมติฐานดังกล่าวมาจึงสรุปได้ว่า การรวมกลุ่มของผู้ต้องขังในเรือนจำกลางสมุทรปราการ เกิดขึ้นจากความใกล้ชิดใจไว้วางใจและความเหมือนกันทางด้านต่าง ๆ เช่น การศึกษา กำหนดระยะเวลาต้องโทษ ภาระหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากเรือนจำเป็นหลัก ซึ่งจัดเป็นความสัมพันธ์ส่วนตัวเพื่อสนองตอบความต้องการด้านจิตใจ ดังผลการศึกษาที่พบว่าผู้ต้องขังส่วนมากจะเข้าร่วมกลุ่มกันเพื่อต้องการผู้ปรับทุกข์ และระบายความในใจ

ส่วนตัวแปรอื่น ๆ คือ ความต้องการด้านร่างกายในเรื่องปัจจัยการดำรงชีพที่จำเป็นต่อร่างกาย และความต้องการด้านจิตใจในเรื่องความมั่นคง ปลอดภัย ขณะดำรงชีพอยู่ในเรือนจำ ความต้องการด้านความรัก เป็นที่ยอมรับจากบุคคลอื่น ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม คือ การเข้าร่วมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการของผู้ต้องขัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งทั้งนี้อาจเกิดขึ้นเนื่องจากเหตุผลดังนี้คือ

1. กรมราชทัณฑ์ ในปัจจุบันมีนโยบายและแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างมีมนุษยธรรม โดยเน้นการสงเคราะห์ด้วยการจัดสวัสดิการด้านต่าง ๆ เช่น เสื้อผ้า การอนามัย ฯลฯ จึงทำให้สภาพความเป็นอยู่ของผู้ต้องขังดีขึ้น

2. สภาพเหตุการณ์รุนแรงต่าง ๆ เกิดขึ้นภายในเรือนจำน้อย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการปฏิบัติหน้าที่ควบคุมดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยภายในเรือนจำของเจ้าพนักงาน มีประสิทธิภาพ และอาจจะเป็นเพราะว่าผู้ต้องขังกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะภูมิหลังส่วนมากมีความคล้ายคลึงกัน เช่น เป็นผู้ต้องโทษครั้งแรก มีระดับการศึกษาต่ำ มีช่วงวัยใกล้เคียงกัน มีกำหนดระยะเวลาต้องโทษไม่นานนัก ซึ่งแสดงถึงว่าเป็นผู้กระทำผิดที่ไม่มีสันดานเป็นผู้ร้ายและกระทำผิดจนติดนิสัย ดังดังกล่าวได้ทำให้ผู้ต้องขังเป็นผู้ที่ประสบการณ์ชีวิต ความเชื่อ ค่านิยมไม่แตกต่างกันมาก จึงมีความสนิทสนมมีความเป็นมิตรเป็นพวกเดียวกันมากกว่า

3. เมื่อพิจารณาถึงระดับความถี่ติดต่อการปฏิบัติตามกฎระเบียบของเรือนจำพบว่า ผู้ต้องขังส่วนมากมีความถี่ติดน้อย และเมื่อพิจารณาถึงความต้องการปัจจัยการดำรงชีพก็พบว่า ผู้ต้องขังส่วนมากมีความต้องการปัจจัยเหล่านี้ไม่มาก ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า

ผู้ต้องขังส่วนมากมีระดับการศึกษาต่ำเมื่ออยู่ภายนอก ประกอบอาชีพรับจ้างใช้แรงงานทั่วไปจึงมีรายได้น้อยประสบกับความขาดแคลนปัจจัยการดำรงชีพ มีคุณภาพชีวิตไม่ดีนัก

ประกอบกับเป็นผู้ต้องขังที่มีกำหนดระยะเวลาต้องโทษไม่นานนัก อีกทั้งเมื่ออยู่ภายในเรือนจำก็ได้รับการสงเคราะห์ด้านต่าง ๆ มากมาย จึงทำให้การดำรงชีพภายในเรือนจำและภายนอกไม่แตกต่างกันมากนัก ทั้งนี้ เพราะเมื่ออยู่ภายนอกก็มีปัญหาทางเศรษฐกิจมีรายได้ต่ำอยู่แล้ว ดังนั้น สิ่งที่ผู้ต้องขังมีความแตกต่างจากภายนอกเรือนจำจึงมีอยู่เพียงประการเดียวคือ การดำเนินชีวิตภายใต้กฎระเบียบของเรือนจำ ดังนั้น จึงทำให้ผู้ต้องขังปรับตัวได้ง่าย และยอมรับสภาพของตนเองได้

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษา ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะดังนี้

ก. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

กรมราชทัณฑ์ควรส่งเสริมให้มีการนำเอาวิทยาการสมัยใหม่เข้ามาประยุกต์ใช้ในขบวนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้เหมาะสมตามสภาพการณ์จริง

ข. ข้อเสนอแนะในระดับปฏิบัติการ

1. เรือนจำควรส่งเสริมให้กลุ่มของผู้ต้องขังได้ประกอบกิจกรรมในทางสร้างสรรค์ โดยการนำเอาขบวนการกลุ่มมาใช้ประโยชน์ เช่น จัดกลุ่มพูดไพเราะ หรือกลุ่มจริงใจไม่หลอกลวง เป็นต้น

2. เจ้าหน้าที่ควรให้ความสนใจคอยสอดส่องพฤติกรรมของกลุ่มผู้ต้องขังอย่างใกล้ชิดคอยแนะนำหรือห้ามปราม หากกลุ่มมีการดำเนินงานไปในแนวทางที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของเรือนจำ เช่น เมื่อกลุ่มจะรวมตัวกันมุ่งก่อความไม่สงบเรียบร้อยหรือเมื่อเห็นว่ากลุ่มจะกลายเป็นแหล่งบ่มเพาะนิสัยการประกอบอาชญากรรม

3. ในเรือนจำที่มีผู้ต้องขังวัยหนุ่มอยู่มากควรมีกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ เช่น การกีฬา การดนตรี หรือบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมรูปแบบต่าง ๆ เพื่อความผ่อนคลายทางเพศ

4. เรือนจำควรจัดสวัสดิการและกิจกรรมต่าง ๆ โดยมุ่งผลให้ผู้ต้องขังได้พึ่งพาอาศัยทุกกรณี เพื่อจะมีส่วนร่วมในขบวนการกลุ่มที่เกิดขึ้นภายในเรือนจำ อันจะส่งเสริมให้เกิดผลดีต่อจุดมุ่งหมายการปฏิบัติงานของเรือนจำ

5. เรือนจำควรจัดสวัสดิการเพื่อให้ผู้ต้องขังได้พึ่งพาทางด้านจิตใจ เช่น ตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา (Counselling) เป็นต้น

ค. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษารั้งต่อไป

การศึกษารั้งนี้มีข้อจำกัดบางประการ กล่าวคือ ผู้ต้องขังกลุ่มหัวอย่างที่ได้เห็นการศึกษานั้น มีความคล้ายคลึงกันหลายประการ เช่น ระดับการศึกษา ประเภทคดี ประวัติการต้องโทษ และช่วงอายุ เป็นต้น ดังนั้น ผลการศึกษานี้จึงอาจจะไม่สามารถครอบคลุมและอธิบายถึงผู้ต้อง

ขังได้ทั่วทั้งหมด เพื่อให้เกิดประโยชน์มากขึ้น การศึกษาครั้งต่อไปควรจะศึกษาถึงเรื่องดังกล่าวจาก
กลุ่มผู้ต้องขัง ซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปจากกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้

